

Kulturpolitiskt program

2007

Svenska folkpartiets kulturpolitiska program

En kultur har varje mänsklig social enhet. Den är förvärvad och överförd genom inläring och uppfostran och sprids genom sociala relationer. Kulturen blir aldrig statisk utan förändringar sker hela tiden. Ju snabbare ett samhälle utvecklas, desto snabbare utvecklas kulturen.

– G. P. Murdock ur ”Changing emphasis in study of social structure”

Den nya grundlagens paragraf 14 (2000):
Finlands nationalspråk är finska och svenska. Vars och ens rätt att hos domstol och andra myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få expeditioner på detta språk skall tryggas genom lag. Det allmänna skall tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder. Samerna såsom urfolk samt romerna och andra grupper har rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Bestämmelser om samernas rätt att använda samiska hos myndigheterna utfärdas genom lag. Rättigheterna för dem som använder teckenspråk samt dem som på grund av handikapp behöver tolknings- och översättningshjälp skall tryggas genom lag.

Den nya språklagens paragraf 35 (2003):
Det allmänna skall i enlighet med grundlagen tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder.

När förvaltningen organiseras skall en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas så att den finskspråkiga och den svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder.

Myndigheterna skall i sin verksamhet förvalta landets språkkulturarv och främja användningen av båda nationalspråken. När omständigheterna kräver det skall det allmänna vidta särskilda åtgärder för att kulturella eller samhälleliga behov som gäller nationalspråken tillgodoses.

En förstärkt kulturell identitet i en föränderlig värld

1. INLEDNING

Med detta kulturpolitiska program vill sfp förtydliga och förnya partiets kulturpolitiska linjedragningar i enlighet med förnyad lagstiftning och en föränderlig kulturell verklighet. För landets svenskspråkiga minoritet är det av avgörande betydelse att det politiska arbetet för och inom kultursektorn ständigt anpassas till den ökande hastighet med vilken såväl kulturarenan som samhället förändras.

Sfp är ett kulturpolitiskt parti, vars viktigaste fundament är språket och kulturen. Det viktigaste uppdraget är värnandet om, och utvecklandet av den finlandssvenska kulturautonomin. Genom kulturpolitiken skapas förutsättningar för upprätthållande och vidareutveckling av den finlandssvenska kulturen.

I programmet använder vi termen kultur i vid bemärkelse. Kultur är vår relation till och tolkning av ting och företeelser, samt hur vi uttrycker detta. Kultur är arv och förändring. Kultur är, förutom konst, även grunden för vår vetenskapssyn, våra värderingar och vår identitet. I programmet betonas kulturens egenvärde och mål i sig. Språk och kulturella särdrag får inte påföras kortsiktiga krav på nytthet eller avkastning, då deras betydelse för såväl individens som folkgruppens identitetsbygge är ovärderlig.

Kulturen hjälper människan att utveckla sin informationskompetens för att kunna sälla det viktiga från det oviktiga. Abstrakta strukturer skapar inte kultur. Människor gör det. Kommun, stat och partipolitik är verktyg för ett tryggt och kulturellt rikt liv, ett bättre samhälle.

Utvecklingsmålet om 0,4 % av BNP för statens kulturbudget kan inte garantera oss en positiv utveckling, men väl ge de nödvändiga ekonomiska basförutsättningarna för den förhöjning av ambitionen vad kulturen beträffar, som också kunde tillgodose behoven av särlösningar för den svensk-språkiga befolkningen.

2. KULTURPOLITIK I FÖRÄNDRING

Kultur och konst tillhör civilisationens viktigaste redskap. Den kulturaktiva och kulturkonsumerande medborgaren växer och utvecklas oberoende av ålder, och bidrar på individplanet till det allmänna, gemensamma bildningsdjup som förstärker samhällsbygget.

Kulturen får en allt synligare roll i både det offentliga och det privata rummet. Kulturutbudet förändras genom den ökade tillgänglighet som digitalisering och virtuella mötesrum ger. Kulturpolitik är inte längre enbart en fråga om folkbildning, individuella konstupplevelser eller fördelning av offentliga resurser till institutioner och organisationer. En livskraftig kultur ger förutsättningar för kreativitet och innovation; de viktigaste framgångsfaktorerna för det framtida samhället.

Europeiska unionen har särskilt aktualiserat de kulturpolitiska frågorna: mobilitet, etnicitet, identitet och språk, inte minst utifrån samhällspolitiska och ekonomiska perspektiv. Den finlandssvenska kulturen bör kopplas upp till en nationell, nordisk och europeisk nivå med särskild tonvikt på EU:s kulturprogram och strukturfonder.

Kulturförvaltningen genomgår en decentralisering. Besluten fattas i allt större utsträckning på regional och lokal nivå. Öronmärkta statliga medel på kulturområdet förekommer allt mindre. En framgångsrik kulturpolitik beror därför i allt

högre grad på lokala politikers kunskaper om och intresse för kulturfrågor.

Sfp anser

- Att en livskraftig kultur ger förutsättningar för kreativitet och innovation vilka är framgångsfaktorer i hela samhället
- Att decentraliseringen av kulturförvaltningen medför ökade krav på lokala politikers sakkunskap och intresse

3. KULTUR SOM SAMHÄLLSPOLITIK

Allt flere samhällliga områden påverkas direkt eller indirekt av medborgarnas kulturella medvetenhet och kompetens. Kulturpolitiken har blivit en viktig del av arbets-, region och miljöpolitiken. På samma sätt som man beaktar miljökonsekvenser inom de flesta näringsgrenar kan man definiera och analysera kulturkonsekvenser i ett brett samhällspolitiskt sammanhang.

Kulturpolitiken är ett centralt arbetsområde för sfp. För att bedöma vilka konsekvenser politiska beslut och partipolitiska ställningstaganden har i kulturpolitisk mening bör vi skapa processer och instrument för kulturkonsekvensbedömning. För sfp är detta naturligt och konsekvent eftersom partiet alltid haft ett kulturpolitiskt uppdrag. Svenska folkpartiet är ett verktyg för hur en sammanhörande befolkningsgrupp kan upprätthålla och vidareutveckla sin kultur med hjälp av allmän politik och ekonomi.

Förutom professionella kulturaktörer utgör frivilligesktorns insats en ovärderlig del av det aktiva kulturlivet i Svenskfinland.

Sfp noterar i sin kulturpolitik också aktuella genusaspekter och jämställdhetsfrågor inom kultursektorn. Den kulturella scenens tolkningsföreträdare förutsätter aktiva jämställdhetssträvanden.

Kulturpolitikens uppgifter i ett globalt perspektiv har analyserats i ett flertal utredningar inom ramen för det nordiska samarbetet samt i internationella organisationer, bl a UNESCO, Europarådet och Världsbanken. Kulturen ses i allt högre grad som en dynamisk samhällskraft snarare än som individuella behov av konstupplevelser och fritidsaktiviteter.

Sfp anser

- Att processer och instrument bör skapas för att genomföra kulturkonsekvensbedömningar av samhällliga beslut
- Att aktiva jämställdhetssträvanden behövs inom kulturpolitiken och resursering till densamma
- Att en nordisk kulturpolitik som också värnar om en aktiv nordisk språkgemenskap värnas och utvecklas

4. KULTUR SOM INVESTERING

Kunskap om kulturen i ett brett samhällsperspektiv blir allt viktigare. Vad kan kultursatsningar innebära för ett lokalsamhälle eller en region i utveckling? Vilken verkan

har kulturpolitiken på sysselsättning och ekonomi, dels inom de yrkesgrupper som påverkas direkt, dels utanför kulturscenen? Kulturens samhällsdynamiska effekter har blivit ett allt viktigare forskningsområde. Resultaten av studier i Norden, England, Tyskland och USA visar, att seriösa kultursatsningar bidrar till en Orts attraktionskraft och kan locka unga, välutbildade familjer till inflyttning. Studierna visar genomgående att satsningar på konst och kultur lönar sig i ett samhällsekonomiskt utvecklingsperspektiv. Sfp önskar uppmärksamma sambandet mellan kultur och utvecklingsmöjligheter.

Kulturpolitiken kan och bör också analyseras i förhållande till förebyggande hälsovård. Det finns forskning som påvisar mätbara samband mellan ett brett, aktivt kulturliv och medborgarnas välmående. Kultur har ett stort nyttovärde. Det bildnings- och upplevelsekapital som fås är ren vinst.

Sfp anser

- Att kultursatsningar gynnar mänskors välmående
- Att kulturpolitiken bör ses som en del av det förebyggande hälsovårdsarbetet

4.1 Det offentliga åtagandet

En bred majoritet av invånarna i Norden önskar att den samhällsservice som byggts ut under 1900-talets senare hälft skall bevaras och utvecklas. Här ingår kulturen som en viktig del och bör enligt sfp också göra det i framtiden. Kulturutbudets tillgänglig-

het och medborgarnas möjligheter att agera på kulturscenen handlar om jämlikhet och demokrati.

Kulturpolitikens uppgift är bland annat att allokera resurser för konsten och kulturen. I Norden har det offentliga traditionellt tagit ett stort ansvar för finansiering av kulturell infrastruktur, konstnärligt skapande, konstutbildning samt större kulturevenemang.

Minskade disponibla offentliga medel i kombination med ett ökat intresse för kultur från t.ex. företag och de privata fondernas allt större resurser gör att ramarna för kulturfinansiering förändras. Man kan tala om en allt starkare marknadsorientering och en privatisering av konst- och kulturlivet av liknande slag som ägt rum i de flesta länder utanför Norden.

I ett samhälle där det kommersiella utbudet ständigt hotas av ökad likriktning vill sfp stöda och uppmuntra till mångfald för att motarbeta enfald. Sfp vill värna om ett fortsatt uttalat offentligt åtagande för kulturen och betonar vikten av samhälleligt stöd till smala, icke kommersiellt lönsamma kulturområden. De möjligheter som nya arbetsformer och finansieringsmodeller för med sej bör utnyttjas aktivt. Kulturell basservice bör tryggas i statsbudgeten.

Sfp anser

- Att kulturen är en väsentlig del av samhällsservicen
- Att förändrade finansieringsformer inte får äventyra tillgången till kulturell service på eget modersmål

4.2 Public service

Public service-uppdraget handlar om att oberoende aktörer på mediascenen tillhandahåller ett brett utbud av program för alla åldrar, enligt traditionell europeisk icke-kommersiell modell. Den finlandssvenska befolkningen är för liten för att ensamt kunna upprätthålla en kommersiell kanal. Därför är det nödvändigt att Rundradion kan stå för ett mångsidigt programutbud på svenska. För att säkra utbudet för den svenskspråkiga folkgruppen arbetar sfp aktivt för en stärkt satsning på svensk programproduktion enligt public service-principen vid Rundradion. FST-kanalens fortsatta utvecklingsmöjligheter har hög prioritet. En fullgod service på svenska i Rundradion måste kunna upprätthållas så, att minoritetens behov tillgodoses i resurstilldelningen. Fortsatt licensfinansiering är nödvändigt för att uppnå detta, denna princip får inte äventyras.

Etermedia är en av de största enskilda kulturella påverkarna i samhället. Mediasektorn blir ett allt viktigare investeringsområde både för det offentliga och det privata. Konst- och mediasektorn utgör idag en av de mest växande och därmed mest arbetskapande sektorerna inom EU. Sfp stöder en utveckling av svenskspråkig produktion inom film, radio, tv och digitala medier. Frågan om produktion för och distribution av digitala medier på kultur- och utbildningsområdet är central i den nya kulturpolitiken. Tillräckliga resurser behöver avdelas och mobiliseras för att en sådan

produktion skall kunna ske på svenska i Finland. Ett utvecklat samarbete med resurscentra i det finska Finland och Sverige behövs för att tillvarata synergieffekter.

Det finländska och svenska tv-utbudets sebarhet i respektive land är ett synnerligen angeläget projekt. Denna sebarhet öppnar många nya samarbetsmöjligheter inom den nordiska kulturella sfär som berikas av olikheter och förstärks av gemensamt kulturellt kapital.

Sfp anser

Det viktigt att trygga ett mångsidigt programutbud på svenska inom Rundradion

Att fortsatt licensfinansiering bäst tryggar nationalspråkgruppernas rätt till program på eget modersmål

Att det finländska och svenska tv-utbudets sebarhet i respektive land är ett synnerligen angeläget projekt

5. KULTUREN ÄR MÅNGA KULTURER

Förutsättningarna för rik kultur är goda där två kulturbärande nationalspråk och kulturautonoma språkgrupper lever sida vid sida. Att Finland i dag därtill är hem för ett stort antal andra språkgrupper och kulturer är tillgång och utmaning. Varje land är en produkt av de kulturer som verkar där. Finland är ett nätverk och en väv av finska, finlandssvenska, samiska, turkiska, ryska och romerkulturer för att nämna några. Det finns heller inte EN finlandssvensk kultur,

utan många lokala som knyts samman till ett levande, socialt nätverk.

Den finlandssvenska kulturen är synonym varken med den rikssvenska eller den finska. Den finlandssvenska kulturen är inte heller en minoritetskultur. Finlandssvenskhet skall inte ses enbart som en kultur bland många i ett mångkulturellt Finland. Finlandssvenskarna är en av de två språkgrupper i landet som åtnjuter grundlagskydd. Den finlandssvenska befolkningens splittring i ett antal regioner gör dock att de kulturpolitiska lösningarna inte automatiskt passar in i gällande offentliga förvaltningsmodeller. Kulturpolitiska säröslagningar tillgrips vid behov i enlighet med de två språkgruppernas behov.

En kulturell mångfald både förutsätter och främjar respekt för andra kulturer och folkslag. Kulturscenen kan också betjäna det mångkulturella samhället genom att påverka attityder och försvaga fördomar. Att i ett sedan århundraden föränderligt och flerspråkigt kultursamhälle söka en nationell kulturkanon kan bli ett hot mot den levande mångfald som är en förutsättning för en fortsatt kulturell dynamik.

Det mångkulturella samhället är här, och de kulturpolitiska strategier som utvecklas inom ramen för det kan kallas för överlevnadsstrategier. Att hantera mångkulturalism innebär större behov av kunskaper om det internationella samfundet, men också vilja att initiera och delta i kulturprojekt av internationell karaktär.

Svenska folkpartiet och de finlandssvenska institutionerna vill ta en ledande roll i skapandet av handlingslinjer för de europeiska minoriteterna, och betona ett speciellt finlandssvenskt ansvar för mångkulturella frågor i ett nationellt perspektiv. Sfp anser att man bör ta tillvara och vidareutveckla den mångkulturella kompetens som finlandssvenskar under generationer utvecklat i ständig växelverkan med den finska, svenska, ryska och nordiska kulturen. Nya relationer och nätverk i ett multikulturellt Europa behöver också Svenska folkpartiets insats. Modeller för sådana nätverk kan prövas i första hand i finlandssvenska sammanhang.

Den nordiska kulturgemenskapen är särskilt viktigt för finlandssvenskar, och nordiskt kultursamarbete erbjuder utmärkta möjligheter att sprida finlandssvensk kultur. För den finlandssvenska kulturrenans är dialogen med och impulserna från kulturfältet i Sverige viktiga.

Frågan om hållbar utveckling på global nivå har i allt högre grad fått mångkulturella förtecken. Kulturprojekt har visat sig vara billiga, miljövänliga och resultatrika, konstaterar Världsbanken, som bland annat utvecklat strategier för hållbar utveckling i tredje världen inom ramen för ett flertal kulturprojekt.

Sfp anser

- Det vara en tillgång och utmaning att Finland idag är hem för många kulturer och språkgrupper

- Att kulturscenen betjänar det mångkulturella samhället genom att påverka attityder och försvaga fördomar
- Att dialogen med och impulserna från kulturfältet i Sverige är viktiga för den finlandssvenska kulturrenan

6. KULTUREN LEVER I KULTURAUTONOMIN

Sfp ser partipolitiken som ett verktyg för utvecklandet av en fungerande och bredare kulturationomi för svenska skapande intressen i Finland. Vi vill skapa exemplen på basen av en redan långt utvecklad kulturationomi för de svenska i Finland. För det ändamålet bör kulturationomin utvidgas till att omfatta en integration av kultur- och konstlivet tillsammans.

Svenska kulturfonden är ett medel för de mål tanken om kulturationomi ställer upp. Sfp vill idag bredda målsättningarna för samt medverka till att nya medel för den kulturationomi grundlagen ger möjlighet till kan tillkomma. Därvid bör offentliga, nationella och statliga institutioner bli föremål för en kulturpolitisk påverkan för målen som programmet lyfter upp till granskning, till diskussion och fullföljande.

Sfp anser

- Att konst- och kulturlivet ska integreras i kulturationomin

7. STRATEGIER FÖR FÖRSTÄRKT KULTURAUTONOMI

En förstärkt kulturationomi måste bygga på dubbla strategier. Den ena huvuduppgiften är att bevaka och aktivt delta i konst- och kulturområdets utvecklingsarbete och beslutsfattande i det offentliga på nationell, läns- och kommunalnivå. Intressebevaka- ning i dessa organ är av central betydelse.

Sfp arbetar för en starkare kännedom om det nordiska sammanhanget och det tvåspråkiga Finland vid undervisningsministeriet.

Den andra uppgiften är att hävda behovet av och utveckla finlandssvenska särlösningar på ett flertal kulturområden. En utbyggd svenskspråkig infrastruktur, också i virtuella utrymmen, som fungerar i växelverkan med motsvarande strukturer på finskt håll kan bidra till förnyelse och bli en garant för en god kulturservice.

Vid utformningen av timplanerna i de svenskspråkiga skolorna bör man beakta de kulturella särdragen.

Sfp anser att man kunde utreda möjligheterna att grunda ett finlandssvenskt institut som i likhet med Svenska institutet i Sverige kunde utveckla kulturkontakter med omvärlden och föra ut större kultursatsningar i det internationella samfundet. Detta kunde bäst ske genom en kontinuerlig växelverkan med internationella kulturnätverk.

Den finlandssvenska kulturautonomin inom Rundradion måste tryggas.

All kommunalpolitik har kulturpolitiska konsekvenser. Sfp vill arbeta för att utveckla tanken på en kulturautonomi, som tillsvidare endast delvis motsvarar grundlagens anmälan om att kulturella behov ska tryggas med lag. Kulturautonomin bör utvecklas så, att kommunerna ges större möjligheter till samarbete med tredje sektorn, konst- och kulturfrämjande samfund och enskilda kulturarbetare.

Svenska folkpartiet vill se en kulturautonomi som innebär mera än enbart språktillhörighet. En kommunsammanslagning som leder till en minskad andel svenskspråkiga får inte resultera i sämre möjligheter till en svensk kultur. Sfp vill stöda samarbete mellan kommuner, tredje sektorn, medborgarinitiativ och föreningar. Det behövs nya samarbetsformer för att tillgodose kulturbehov bland befolkningen i lokala samhällen så, att olika åldersgruppers, i synnerhet barns och åldringars, särskilda behov beaktas.

Sfp anser

- Att en ökad kännedom om det nordiska sammanhanget och det tvåspråkiga Finland är eftersträvansvärt vid Undervisningsministeriet
- Att de kulturella särdragen ska beaktas vid utformningen av timplanerna i de svenskspråkiga skolorna
- Att den finlandssvenska kulturautonomin inom Rundradion måste tryggas

Att kulturautonomin stärks genom mer samarbete mellan det offentliga samfundet och tredje sektorn

8. KULTUREN I KUNSKAPSSAMHÄLLET

Sfp ser en omfattande kunskaps- och kompetensutveckling inom konst- och kulturområdet som ett centralt redskap för en stärkt kulturautonomi. I sådana kompetenscentras målsättningar bör ingå en stärkt beredskap att utveckla bland annat kulturproducenters och kulturförmedlares kunnande i fråga om kulturföretagande, internationellt kultursamarbete, kulturstrategier för glesbygd och barnkultur. Det är speciellt viktigt, att konstnärer och kulturarbetare får en god grund för att orientera sig i en värld där kultursektorn blir allt mer marknadsorienterad och där kunskap behövs t ex för att utveckla projektsamarbete med näringslivet.

Kulturarenan handlar om såväl dynamisk förändring som att föra traditioner vidare. Men där vissa vill dela upp kulturaktörerna i ifrågasättande, nyskapande, professionella konstnärer kontra traditionsbevarande hobbyutövare, går linjerna genom kulturlivet sällan så förutsägbart. Bland de många aktörerna finns både de som främst förvaltar och de som ständigt söker sig framåt.

Kulturinstitutionernas uppdrag är att presentera och vara med och skapa det nyaste inom respektive konstform, men de förväntas också upprätthålla och bevara ett kulturarv. I värsta fall orsakar det

delade uppdraget kluvenhet eller stagnation, med publikbortfall som ofrånkomlig följd. I bästa fall hittar man nya vägar att nå publiken med såväl ny som traditionell konst, samt lyckas attrahera också de som inte är storkonsumenter av kulturrenans upplevelseutbud. Här finns en utmaning för såväl en framsynt kulturpolitik som för kulturadministratörer och konstutövare på alla nivåer.

Det kulturutbud som med låga understöd upprätthålls av frivilliga krafter och amatörer är av stor betydelse. Aktiva föreningar är värda uppmuntran. De bidrag som det offentliga kan ge skapar här nödvändiga förutsättningar och ger motivation. När förutsättningarna för institutionaliserat kulturliv och professionellt konstutövande stärks får detta inte ske på bekostnad av stödet till amatörverksamheten. Inte bör heller amatörengagemang ställas mot professionellt kunnande och konstnärlig yrkesverksamhet. Dessa två poler är beroende av varandra för sin fortlevnad.

Evenemangen i Finland håller hög standard och kulturkonsumenten har mycket att välja på. Många tillväxtcentra fungerar dock som kultur- och upplevelseproducenter för stora områden. Det finns anledning att söka efter samarbetsmodeller för utbudet. En breddning av finansieringsbasen tryggar verksamheten och kan skapa de nödvändiga förutsättningarna för ett innovativt konstutövande som såväl regionen som hela landet drar nytta av.

Sfp anser

- Att kunskaps- och kompetensutveckling behövs inom konst- och kulturområdet för att stärka kulturautonomin
- Att konst- och kulturutövare bör ges mer kunskap och redskap att kunna orientera sig inom den allt mer marknadsorienterade kultursektorn

9. BARN OCH KULTUR

En särskild uppmärksamhet bör fästas vid den kulturfostran som riktar sig till barn och ungdom.

I arbetet med att sänka tröskeln till kulturscenen spelar denna verksamhet en viktig roll. Konstfostran ger den växande människan redskap att hantera verkligheten med, och de skolämnena som främjar elevernas konstnärliga utveckling och förmåga att avläsa budskap bör få ökat timantal. I ett samhälle vars informationsflöde tilltar med hisnande hastighet behöver den växande människan få tillgodogöra sig de reglage som konstämnen kan ge. Ett samhällsekonomiskt bygge som betonar matematiskt-logiskt tänkande och som med skäl belönar teknisk innovativitet, lever i fruktbärande symbios med ett rikt kulturliv. Att den växande generationen till fullo får utveckla även sin konstnärliga och kreativa kapacitet är en förutsättning för innovativitet på alla områden.

Tidigare har det funnits utrymme för kulturella aktiviteter inom skolornas numera beklagligtvis tynande klubbverksamhet.

Klubbtimmarna är en resursfråga, men kan också handla om att söka nya vägar och kompletterande finansieringsmodeller.

Grundundervisning i konst ges i dag på många orter inom musik, dans, bildkonst, teater och hantverk. Här får barnen träna sin uttrycksförmåga samtidigt som självkännedomen ökar. Viktigt är dock att avgifterna för såväl grundundervisning i konst som undervisning på institutnivå hålls på en skälig nivå. I annat fall fräntas många barn de möjligheter som bör ges till alla.

Barns möjligheter att utveckla god känsla för språket bör stödas i ett tidigt skede. Litteraturen är av avgörande betydelse och projekt som "Tidningen i klassen" är ett gott exempel på vad som kan göras.

Barn och unga är en strategiskt viktig målgrupp i kulturpolitiken. De unga har goda förutsättningar för en kulturvänlig livsstil och måste ges tillgång till vårt kulturarv. Populärkulturen spelar en viktig roll och får inte förbises med en axelryckning. Att fostra en ny generation finlandssvenskar till medvetna kulturproducenter och kulturkonsumenter är en nyckelfråga för framtiden. Identitet skapas i ständig växelverkan mellan hem, skola och kultur. Ett vitalt kulturliv kräver ett kvalificerat och brett engagemang från den befolkning som antas vara bärare av kulturen i fråga. Det behövs ett tillräckligt stort och högklassigt utbud såväl av producenter som av konsumenter.

Här har lärarna i den grundläggande utbildningen betydelse som förmedlare av finlandssvensk kultur och kulturintresse. Därför är det av stor vikt att finlandssvenska lärare och lärarstuderande utvecklar en kulturell medvetenhet genom att aktivt delta i och analysera kulturevenemang och samhällsfenomen. Lärarutbildningen bör markera en medvetenhet om de kulturella och estetiska processernas betydelse för skolan.

Sfp vill arbeta för att alla svenskspråkiga barn och unga skall ges tillgång till högklassiga konstupplevelser och erbjudas möjlighet att själva arbeta med konst. Kultur och skola i samverkan är ett viktigt mål. Den finlandssvenska skolan skall vara en kultur-skola!

Sfp anser

- Att barn och unga ska vara en strategisk målgrupp för kulturpolitiken
- Att den växande generation ska ges möjlighet att utöva och utveckla sin kreativa kapacitet

10. KULTURPOLITIKEN I DEN FYSISKA MILJÖN

Estetiska värden påverkar vårt välmående. Det är viktigt att förse medborgarna med reella möjligheter att påverka boendemiljön och de lösningar som planeras.

Äldre byggnader och gårdsgrupper äger estetiska och kulturella värden som inte kan återskapas. All planering bör ta hänsyn till detta.

Sfp stöder tanken på att konstnärliga projekt bör införlivas i budgeten för offentliga byggnationer, både nybyggen och grundrenovering, till storleken av 1 procent av totalkostnaden. Konst, konsthandverk, formgivning och arkitektur möjliggör ett kvalitativt och estetiskt högtstående byggnande, som tar hänsyn till såväl miljöaspekter som den omgivande kulturella miljön.

Sfp anser

- Att en procent av byggkostnaderna ska reserveras för konst i statliga och kommunala nybyggen

11. NÄTVERK OCH ORGANISERING PÅ KULTUROMRÅDET

Möjligheten att grunda kunskaps- och kompetenscentra på konst- och kulturområdet förutsätter ett brett samarbete mellan de finlandssvenska regionerna i form av nätverkssamarbete.

Kulturtjänstemän, producenter och kulturarbetare inom konst- och kultursektorn rekommenderas organisera sig liksom motsvarande finska fack- och intresseorganisationer.

Konstorganisationer som idag av myndigheterna behandlas som regionala (Finlandssvenskt filmcentrum, Fotocentret i Karis, Stiftelsen Pro Artibus etc) bör i kraft av sitt allfinlandssvenska mandat ges nationell status på samma sätt som motsvarande finska organisationer. Målgrupp för

verksamheten är hela den finlandssvenska befolkningen, det vill säga en av landets två folkgrupper som enligt grundlagen skall behandlas på enahanda grunder. Endast Finlands Svenska Författareförening har getts samma nationella status som Suomen kirjailijaliitto.

Kulturens tillgänglighet är viktig i såväl urban miljö som på landsbygden. Skillnaderna kan vara markanta då man jämför nästan helt svenskspråkiga kommuner med den urbana glesbyggd som en stor del av finlandssvenskarna lever i. Den strategi som fungerar på ett håll, fungerar nödvändigtvis inte på andra håll. Därför behövs olika strategier för olika delar av landet.

Den spridda finlandssvenska befolkningen kräver ofta småskaliga lösningar och resurspersoner inom kulturlivet som är mer generalister än specialister. Det är viktigt att utveckla innovativa grepp för hur konst- och kulturverksamhet bedrivs i det småskaliga samhället. Kultur i glesbyggd kunde bli en spjutspets för finlandssvenskt kunnande på internationell nivå. Sfp finner det viktigt med en mobilisering inom konst- och kultursektorn för en framtida levande landsbygd. I de frivilliga organisationerna och föreningarna har den finlandssvenska kulturautonomin sina rötter.

En särskild utmaning är att utveckla kulturens villkor och resurser från ett passivt utdelande av stöd till ett proaktivt initiativtagande mellan kommunala organ och kul-

tursamfund samt utövare av konst och övriga kompetenscentra inom samhället. Vi bör inte längre stirra oss blinda på antalet svenskspråkiga i kommunen utan i stället skapa verksamhetsformer som garanterar en svenskspråkig kulturautonomi på varje ort där den uppenbart saknas.

Sfp vill arbeta för att utveckla verksamhetsformerna för de svenskspråkiga kulturtjänsternas del, inom ramen för en utvidgad kulturautonomi. Lagen förutsätter att de svenskspråkigas rätt till konst- och kulturtjänster skall tillgodoses, vid behov genom särlösningar. För detta ändamål stöder vi skapandet av kulturplaner för kartläggning och implementering av kulturtjänster i varje kommun.

I den regionala utvecklingen är konsten en möjlighet och en resurs, och bör ingå i såväl regionala utvecklingsprogram som de riksomfattande målprogram som förverkligar regionalpolitiken. Projekt inom konst- och kulturbranschen skall här beaktas i ansökningsbehoven.

Sfp anser

- Att professionella svenskspråkiga utövare inom konst- och kultursektorn ska organisera sig i likhet med sina finskspråkiga branschkolleger
- Att allfinlandssvenska konstorganisationer ska få en starkare ställning

12 KULTUREN I KOMMUNEN

Kommunal planering bör omfatta skapandet av kulturplaner för varje språk- och kulturtillhörig befolkningsgrupp i samråd med dess egna representanter. Kulturplanen används som en översikt över ortens kulturella resurser och behov samt för konsekvensbedömningen av genomförda och planerade åtgärder i kommunen. Kulturplanen är samtidigt ett instrument för att bedöma den allmänna politikens beslutsfattande och konsekvenser för kulturmiljö, kulturverksamhet och bevarande av historiska kulturarv. Kulturplanen ger möjligheter till kartläggning av möjliga synergieffekter mellan konstliv, skola, kultursammanslutningar, medborgaraktiviteter och andra utbildningsresurser, miljö och aktiva kulturproducenter och konstnärer.

Kulturen har en så central roll i hur samhället formas att politiska beslut bör föregås av en kulturkonsekvensbedömning som en del av kulturplaneringen inom kommuner med flere språktillhöriga befolkningsgrupper. Kommunen skapar en granskningsförteckning över vilka funktioner och behov kan mötas i besluten, också de eventuella riskerna för miljö, språktillhörighet samt i relation till möjligheterna till samverkan mellan mångkulturella resurser i kommunen. Detta gäller lokala frågor som t.ex. nedläggning av skolor, konstundervisning för barn och unga, språkbadsbaserad kulturverksamhet, invandrarkulturens resurser, möjligheter till innehållsproduktion samt kulturevenemang och planering av

kulturaktiviteter. Kulturplanen kan även gälla delaktighet i nationella eller europeiska beslut samt resursfördelningar för kulturen och regionpolitiken ur europeiska källor. Behovet av en kulturombudsman inom regionen granskas.

Kultursekreterarkompetensen utvecklas med nya färdigheter för kulturadministration och konsekvensbedömning av kommunens allmänna politik. Särskilt viktig är integreringen av skolan och kulturlivet. Länskonstkommissionens sammansättning, regionala organ och språktillhöriga, kulturföreningar samt övriga konst- och allmänt kulturella resurser samt behov kartläggs och delges effektivt, i samråd med tredje sektor, kulturaktivister samt sakkunniga, både på orten och med

hjälp av kulturkonsulter från annat håll. En kulturkonsekvensbedömning består dels av en process, dels av ett dokument. Lokalbefolkning, myndigheter och andra parter som berörs av beslutet involveras i kulturkonsekvensbedömningen. Det är lokalbefolkningen som i sista hand skall kunna välja hurudan framtid man vill sträva efter.

Sfp anser

- Att kommunal planering bör omfatta skapandet av kulturplaner för varje språk- och kulturtillhörig befolkningsgrupp i samråd med dess egna representanter.

- Att kultursekreterarkompetensen ska utvecklas med nya färdigheter för kulturadministration och konsekvensbedömning av kommunens allmänna politik
- Att integreringen av skolan och kulturlivet är central för kulturens livskraft.

